

EAVP ĮGYVENDINIMO RODIKLIŲ TRANSPORTO SEKTORIUJE SKAIČIAVIMAS

Santrauka

Susisiekimo ministerija pagal savo kompetenciją dalyvauja atliekant Ekonomikos augimo veiksmų programos (EAVP), patvirtintos Europos Komisijos 2007 m. liepos 30 d. sprendimu Nr. K(2007)3740, stebėseną. Susisiekimo ministerija yra atsakinga už transporto sektoriaus EAVP septynių uždavinių pagal du prioritetus įgyvendinimą:

- Pagal EAVP 4-ąjį prioritetą Esminė ekonominė infrastruktūra iškelti šie uždaviniai:
 - 1 uždavinys. *Eismo saugos inžinerinių priemonių diegimas* (numatyti du EAVP vertinimo rodikliai),
 - 2 uždavinys. *Valstybinės ir regioninės reikšmės transporto infrastruktūros techninių parametru gerinimas* (numatyti trys EAVP vertinimo rodikliai),
 - 3 uždavinys. *Regioninės vandens transporto infrastruktūros plėtra* (numatyti du EAVP vertinimo rodikliai).
- Pagal EAVP 5-ąjį prioritetą Transeuropinių transporto tinklų plėtra iškelti šie uždaviniai:
 - 1 uždavinys. *Nepakankamų sausumos transporto infrastruktūros jungčių su kitomis ES valstybėmis ir trečiųjų šalių transporto tinklais išplėtojimas, TEN-T tinklo pritaikymas augančiam eismo intensyvumui* (numatyti trys EAVP vertinimo rodikliai),
 - 2 uždavinys. *Svarbiausio šalies tranzito mazgo – Klaipėdos jūrų uosto – potencialo geresnis panaudojimas ir konkurencingumo didinimas* (numatyti trys EAVP vertinimo rodikliai),
 - 3 uždavinys. *Tarptautinių oro uostų infrastruktūros pajėgumo išvystymas* (numatyti du EAVP vertinimo rodikliai),
 - 4 uždavinys. *Transporto avaringumo ir grūsčių TEN-T tinkle mažinimas* (numatyti du EAVP vertinimo rodikliai).

Visiems uždaviniams vertinti yra nustatyti pradiniai rodikliai ir lūkesčiai 2015 metams. Tačiau keturių rodiklių reikšmių – 4-ojo prioriteto „Esminė ekonominė infrastruktūra“ veiklų grupės „Transporto tinklas“ 2 ir 3 uždavinių bei 5-ojo prioriteto „Transeuropinių transporto tinklų plėtra“ 4 uždavinio – pradinės situacijos nėra nustatytos.

Studija apima:

- EAVP įgyvendinimo rodiklių pradinių situacijų skaičiavimo metodikas.

- EAVP įgyvendinimo rodiklių pradinių situacijų (2006 metų) nustatymą, remiantis parengtomis metodikomis. Šioje dalyje atliktas bandomasis tyrimas bei nustatytos kiekybinės rodiklių išraiškos (reikšmės) 2008 metais.
- Visų Susisiekimo ministerijos administruojamų priemonių įgyvendinimo EAVP rodiklių planuojamų pasiekti reikšmių iki 2015 metų įvertinimą.

Trūkstančių rodiklių nustatymo metodikos ir nustatytos reikšmės

EAVP 4-ojo prioriteto 2 uždavinio rezultato rodiklis *sutaupytas laikas vežant krovinius rekonstruotais geležinkeliais* (mln. t h). Duomenų apie pradinės situacijos reikšmes EAVP nebuvo. Nustatyta reikšmė yra 5,01 mln. tonų valandų. Skaičiais išreikšti uždaviniai 2015 metais yra 4 milijonai tonų valandų. Siūloma korekcija – 0,50 milijonai tonų valandų.

AB „Lietuvos geležinkeliai“ disponuoja detalia elektronine informacija apie kiekvieno geležinkelio ruožo eksploatacijos duomenis. Yra prieinama pirminė 2006 metų informacija, duomenys bus prieinami iki 2015 metų. Skaičiuojami tik ruožai, kuriuos numatoma rekonstruoti.

EAVP 4-ojo prioriteto 3 uždavinio produkto rodiklis *Pastatyta ir rekonstruota priplaukų* (vienetais). Duomenų apie pradinės situacijos reikšmes EAVP nebuvo. Nustatyta reikšmė – aštuonios priplaukos. Skaičiais išreikšti uždaviniai 2015 m. – dvi naujos priplaukos. Korekcija nesiūloma.

Valstybinė vidaus vandenių laivybos inspekcija vykdo oficialų vidaus vandenių priplaukų registrą. Pagal EAVP numatyta pastatyti dvi konkrečias priplaukas: Marvelėje (Kaune) ir mažųjų bei pramoginių laivų priplauką pietinėje Klaipėdos uosto dalyje. Vertinant rodiklio įgyvendinimą tikslinga skaičiuoti tik šias dvi naujas priplaukas, kai jos bus pastatytos.

EAVP 4-ojo prioriteto 3 uždavinio rezultato rodiklis *Aptarnautų laivų skaičius vidutiniškai per metus* (vienetais). Duomenų apie pradinės situacijos reikšmes EAVP nebuvo. Nustatyta reikšmė – 732 aptarnautų laivų. Skaičiais išreikšti uždaviniai 2015 m. – 3000 aptarnautų laivų. Siūloma korekcija – 384.

EAVP 5-ojo prioriteto 4 uždavinio rezultato rodiklis *sutaupytas laikas* (mln. automobilių valandų). Duomenų apie pradinės situacijos reikšmes EAVP nebuvo. Nustatyta reikšmė 2,92 mln. automobilių valandų. Skaičiais išreikšti uždaviniai 2015 m. metais yra 18,4 mln. automobilių valandų. Siūloma korekcija – 1,5 mln. automobilių valandų.

Siekiant nustatyti sugaištą laiką atskirame kelyje arba atskiro kelio ruože, įprastai taikomas natūrinio stebėjimo metodas. Nustatomas automobilių, važiuosiuoju ruožu,

skaičius ir vidutinis automobilių, važiuosiu ruožu, greitis. Kadangi visuose ruožuose, kuriuose numatyta pastatyti ar rekonstruoti kelius pagal EAVP 5-ojo prioriteto 4 uždavinį, automatiniai eismo intensyvumo skaičiavimai nebuvo ir nėra atliekami, nustatant paros eismo intensyvumą reikia naudotis „Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo apskaičiavimo iš trumpalaikio matavimo duomenų metodika“. Atlikti 2006 metų natūrinius matavimus nebėra galimybės. Tačiau numatyta parengti kiekvieno projekto įgyvendinamo pagal EAVP, galimybių studiją. Siūlomas metodas vertinti sumines visų numatytų rekonstruoti ruožų laiko sąnaudas, kurios apskaičiuotos šiose galimybių studijose. Šių projektų vykdymo galimybių studijų užsakovai – Lietuvos automobilių kelių direkcija ir Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Kitų EAVP rodiklių suplanuotų pasiekti reikšmių vertinimas

Geležinkelių transportas

Produkto rodiklis – *Nutiesti nauji ir rekonstruoti esami geležinkelių keliai* (ne TEN-T tinklo, km). Iki galo įgyvendinus patvirtintus projektus bus įgyvendinta 93,7 % produkto rodiklio. Rekomenduotina papildyti esamus projektus, numatant papildomai 3,122 km rekonstruoto ar naujai pastatyto geležinkelio kelio.

Produkto rodiklis – *Nutiesti nauji ir rekonstruoti esami TEN-T tinklo geležinkelių keliai* (km). Iki galo realizavus patvirtintus projektus, bus įgyvendinta 178,8 % produkto rodiklio.

Rezultato rodiklis – *Padidėjęs pervežtų krovinių kiekis TEN-T tinklu per metus* (mln. t). Krovinių vežimo apimčių padidėjimo apimtis – 11 mln. t – yra pasiekama. 2008 m. pasiekus 55,0 mln. t reikšmę, padidėjusi apimtis sudaro 5,7 mln. t (52 % planuojamos produkto reikšmės).

Jūrų uostas

Produkto rodiklis – *Pastatyta ir rekonstruota krantinių* (m). Įgyvendinus visus projektus numatoma rezultato rodiklio reikšmė – 1694 m, arba 121 % didesnė, nei EAVP planuota reikšmė 2015 m.

Rezultato rodiklis – *Padidėjęs ro-ro, ro-pax laivais gabenamų krovinių kiekis* (mln. t). Dabartinės ro-ro krovinių krovos tendencijos rodo atsigavimą, krovinių apimtis per 2010 m. sausį ir vasarį padidėjo 25 %, palyginti su tuo pačiu 2009 m. laikotarpiu. Atsigavus ekonomikai 2015 m. bus pasiekta ir viršyta 4,5 mln. t ro-ro krovinių krova ir rezultato rodiklis – 1,5 mln. tonų – bus įgyvendintas.

Rezultato rodiklis – *Padidėjęs ro-ro, ro-pax laivais gabenamų keleivių skaičius* (tūkst. keleivių). 2008 m. įgyvendintas net 72,4 % augimo mastas, palyginti su planuota reikšme. Dabartinės tendencijos rodo, kad keleivių vežimas jūrų transportu atsigauna – keleivių skaičius per 2010 m. sausį ir vasarį padidėjo 18 %, palyginti su tuo pačiu 2009 m. laikotarpiu. Atsigavus ekonomikai 2015 m. bus pasiektas ir viršytas 249 tūkst. keleivių skaičius ir bus įgyvendintas rezultato rodiklis – 83 tūkst. keleivių.

Oro transportas

Produkto rodiklis – *Įgyvendintų projektų skaičius*. Šiuo metu produkto rodiklis – 66,7 % – yra pasiektas. Įgyvendinti keturi iš šešių projektų.

Rezultato rodiklis – *Papildomai aptarnautų keleivių skaičius* (mln. keleivių). Planuota 2015 metų rodiklio – papildomai aptarnautų keleivių skaičiaus – reikšmė 95,6 % įgyvendinta 2008 m., pasiekus 1,11 mln. keleivių augimo mastą, palyginti su 2005 m. Prasidėjus krizei, 2009 m. šis rodikliai smuko, palyginti su 2008 m., tačiau iki 2015 m., atsigavus ekonomikai, bus vėl pasiekta, o greičiausiai ir viršyta EAAP suplanuota reikšmė. Rodiklis labai susijęs su šalies makroekonomikos būkle ir darbo jėgos migracija. Atsigavus Vakarų šalių ekonomikai anksčiau nei Lietuvos ekonomikai, dėl emigracijos bangos šis rodiklis gali pasiekti planuotą reikšmę jau 2012–2013 m.

Kelių transportas

Produkto rodiklis – *Įdiegtos saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės padidinto avaringumo rizikos ruožuose* (vnt). Patvirtintas projektų sąrašas atitinka numatytą rezultato rodiklį – įdiegtas 35 saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės padidinto avaringumo rizikos ruožuose. Įvykdžius šiuos patvirtintus projektus, iki 2015 m. produkto rodiklis bus įgyvendintas 100 %.

Rezultato rodiklis: *Panaikintų „juodųjų dėmių“ skaičius*. Suplanuotos 35 saugaus eismo gerinimo ir aplinkosaugos priemonės padidinto avaringumo rizikos ruožuose lems rezultato rodiklio pasiekimą, jei „juodosios dėmės“ panaikinimo efektyvumas bus 72 %. Užsienio praktika rodo, kad toks efektyvumas dažniausiai yra viršijamas.

Produkto rodiklis – *Nutiesti nauji ir rekonstruoti esami automobilių keliai*, (nepriklausantys TEN-T tinklui, km). Pagal šią priemonę suplanuotas rekonstruoti ir nutiesti kelių ilgis – 1200,6 km, (įskaitant ir savivaldybių projektus). Suplanuotas rekonstruoti kelių ilgis viršija 2015 metų rodiklio reikšmę 350,6 km (29,2 %).

Produkto rodiklis – *Nutiesti nauji ir rekonstruoti esami TEN-T tinklo automobilių keliai* (km). Pagal šią priemonę suplanuotas rekonstruoti ir nutiesti kelių ilgis pagal pagrindinius projektus yra daugiau kaip 254,1 km, o kartu su rezerviniais projektais – daugiau kaip 341,98 km.

Rezultato rodiklis – *Padidėjęs TEN-T tinklo automobilių keliais gabentų krovinių kiekis* (mln. t). Krovinių vežimo augimo keliais tendencijos yra siejamos su ekonomikos ir BVP augimu. Šiuo metu daromos labai nuosaikios BVP augimo prognozės leidžia prognozuoti 3,5 % kelių metinį krovinių, vežtų TEN-T tinklo keliais, augimo mastą. Siūloma skaičiais išreikšto uždavinio dalies korekcija vietoje 12 mln. t. teikti 4 mln. tonų.

Produkto rodiklis – *Nutiesta ir rekonstruota kelių* (aplinkkelių, didinant eismo saugą, km). Pagal šią priemonę suplanuotas rekonstruoti ir tiesti kelių ilgis pagal pagrindinius projektus yra 20,62 km, o kartu su rezerviniais projektais yra 39,42 km. Pagrindiniuose projektuose suplanuotas rekonstruoti ir tiesti 3,38 km (14,1 %) kelių ilgis nesiekia produkto rodiklio, tačiau kartu su rezerviniais projektais viršija 2015 metų rodiklio reikšmę 15,42 km (64,2 %). Šiuo požiūriu rodiklio reikšmė 2015 m. bus pasiekta (ir viršyta) įgyvendinus rezervinius projektus.
